

Часопис «Вільне слово» сповнює 65 років свого існування!

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXV-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 21-22/ листопад 2014 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

У номері:

- «Українці – це велика нація» ➤ стор. 2
- 65-річчя українського слова в Румунії ➤ стор. 3
- Незабутня зустріч у гирлі Дунаю ➤ стор. 4
- Порошенко і Йоханніс – по телефону ➤ стор. 5
- «Що за лік дав ти свекрусі?..» ➤ стор. 6
- Виставка української книги ➤ стор. 7
- П. Порошенко – в Конгресі США ➤ стор. 8
- День гідності, свободи, голодомору ➤ стор. 9
- Три покоління творців – одна газета ➤ стор. 10
- «Honores mutant mores...» ➤ стор. 11
- Українська мова в Іспанії ➤ стор. 12
- 195-річчя П. Куліша в Клуж-Напоці ➤ стор. 13
- Велична, щедра і прекрасна мова ➤ стор. 14
- «Молода надія» – по «Антені - 1» ➤ стор. 15
- «Почесті змінюють характери...» ➤ стор. 16

Йосип СТРУЦЮК – поет-шістдесятник

**Десь просто кров,
а в нас вже – океани...**

Якщо десь сльози, то у нас їх — море,
і вечір наш — не тільки з рути-м'яти...
Разом усіх віків голодомори
з одним-єдиним нашим не зрівняти.

Десь просто кров, а в нас вже — океани,
могили наші нами ж і забуті...
Ніхто ніколи українські рани
не вилікує навіть і в майбутнім.

Гноїли нас не тільки Соловками,
своїх катів ми знаємо, як звати.
Коли б з'єднались мертвими руками,
то, певне, тричі обняли б екватор.

«НАША СУЧАСНИЦЯ»

Наша сучасниця – мати, подруга, кохана, – та, яка завжди поруч, іде нам назустріч, підтримує нас в усьому тому, що вважає за добре, за справедливе. Наша сучасниця бажає бути рівною своєму мужу, хоче ділитись і радістю, і смутком з ним, бажає бути підтриманою в тій мірі, в якій і сама підтримує і терпить, якщо потрібно.

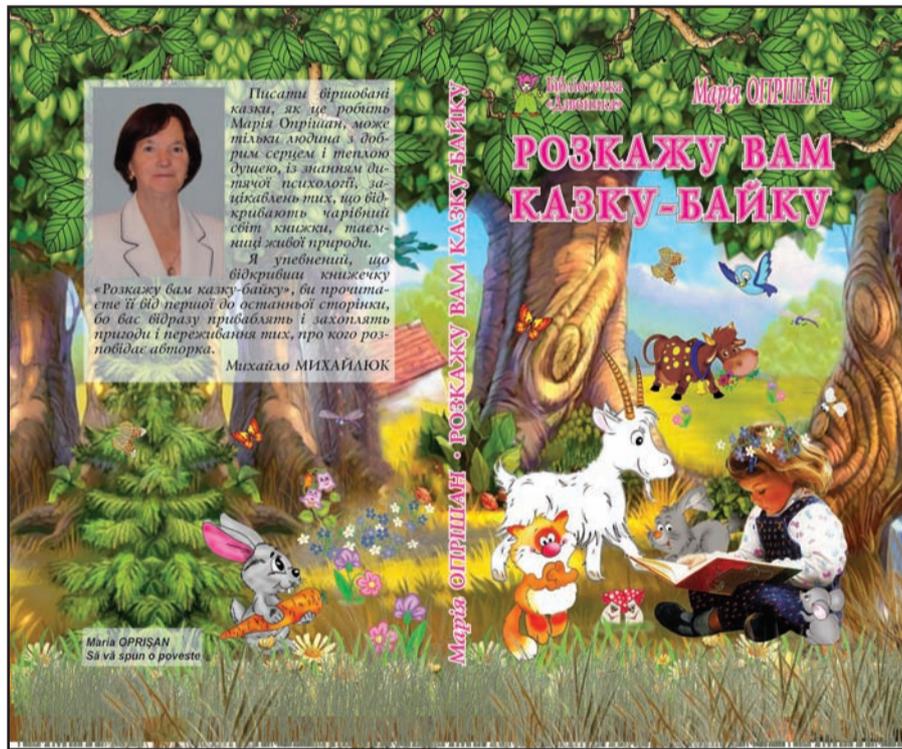
Наша сучасниця – письменник, викладач, лікар, інженер, але і хлібороб. В цьому великому процесі технологічної доби розвиває вона свої природні здібності, є творцем основної клітини суспільства – Родини. В цьому проявляється її сила й вартість. Перед нашою сучасницею завжди було нелегке завдання – збереження нашої національної ідентичності, свідомої української християнської родини, передавання цих вимог майбутнім поколінням.

Рубрику веде
Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

МАРІЯ ОПРІШАН – ВИКЛАДАЧ БІОЛОГІЇ

Народилася п. Марія Крамар-Опрішан у великому українському селі Верхня Рівна 29 вересня 1942 року, що в Мараморощині. У рідному селі закінчила семирічку, після якої поступила в український ліцей педагогічного відділення 1957 року, якого закінчила 1963 р.

Почала працювати у рідному селі, потім поступила на заочні курси факультету біології в м. Клузь-Напоці. Вийшла заміж 1970 р. за свого односельчанина і колегу класу п. Елека Опрішана. Була обрана заступником директора місцевої школи.

У рідній школі працювала до навчального 2001-2002 р. Це був той рік, коли вона вийшла також і на пенсію.

2002 р. ще один рік працювала й будучи на пенсії.

Працювала так само і диригентом великого Верхньорівнянського хору з 1963 до 1968 року.

Членом хору була від 1955/56 рр., аж по сьогодні.

Пише вірші. Одні з них увійшли до збірки «Розкажу вам казку-байку» для дітей.

Пані Марія є членом журі на «Конкурсі з читання української поезії», який відбувається щороку у Верхній Рівні (повітовий етап).

Разом із мужем виростили і виховали двох дочок: Олівію – старшу дочку, яка працює медсестрою, закінчивши також і юридичний факультет. Тепер живе в США, де і працює; Олександра-Люся, сестра Олівії, тепер здає докторат з математики в м. Клузі-Напоці.

Цього року колишні випускники Верхньорівнянської загальної школи 1970 р. організували свою зустріч після 44 років від закінчення школи. Між випускниками на похвальній дошці – ім'я п. Ірини Петрецької-Ковач, теперішнього редактора «Вільного слова». Поздоровляю, п. Ірино!

Додам, що у сім'ї Крамарів росли і виховувалися семеро дітей. Це значить – багатодітна сім'я. Але, як кажуть старожили,

де є сім, там є доля всім.

Так, тільки у старшого брата лісничого бригадира Василя немає вищої освіти, в інших шістьох – вища освіта.

В Михайла – університет у Ленінграді, працював заступником директора та викладачем в Українському ліцеї в Сігеті і проф. д-ром в Клузькому університеті; В Анни – філологічний факультет, якого закінчила в Бухаресті; Іван – юрист у Брашові. Микола закінчив Консерваторію у м. Клузь-Напоці. Тепер викладач музики в м. Сучаві. Юрко закінчив Факультет медицини і працює в українському селі Русь-Поляні.

Я бажаю пані Марії Крамар-Опрішан міцного здоров'я, радості, сімейного щастя, тепла і ще багато років працювати та творити на благо українства.

Після 44-річної зустрічі її колишніх учнів вона написала вірш, якого подаю прочитати читачам «ВС».

Марія ЧУБІКА

Марія ОПРІШАН

НА ЗГАДКУ

Прошли роки, забрали із собою
Красу і веселість дитячих літ.
Лишили ми ті спогади й пам'ятку,
Які вже не повернемо повік.

Де ж діти ті, що весело гуділи
В шкільнім подвір'ї, як бджоли навесні,
І вчилися, і грались на дозвіллі,
Незнаючи ні горя, ні журби?..

«Роки минули, ми повиростали,
Зайняли кожен місце у житті,
Але про школу ми не забували,
Ні тих, що вчили нас у ті роки.

Тепер прийшли ми знов до тої школи
Згадали гарні та веселі шкільні дні,
Колег по класу, що тепер батьками,
Ба навіть й дідусями в їх сім'ї».

...Якби тепер в дитинство повернути
І знову вибирати шлях в житті,
Хотіла б вас до серця пригорнути,
Бажаючи щасливої путі!

Я завжди знала,
Що українці –
Це велика нація.
Тому ніколи
Не воюйте з Україною!
Інакше це буде
Остання країна,
Яку ви окупували!

Маргарет ТЕТТЧЕР

ЗУСТРІЧ ВИПУСКНИКІВ ВОСЬМИРІЧКИ ВЕРХНЬОЇ РІВНИ ПІСЛЯ 44-х РОКІВ

26 вересня ц.р., у школі Верхньої Рівни відбулася прекрасна подія: зустріч випускників восьмирічки після 44-х років, уродженців 1955 року. Цю подію зорганізував співак народної румунської та місцевої музики села п. Василь Бойчук-Рогняну, один із випускників цього покоління. Він запросив більшість колишніх учнів із трьох класів, які закінчили загальну школу у 1970 році. Частина з них вже відійшла від нас, як і частина з їх викладачів.

Чому я пишу про цю зустріч? Тому, що була і я запрошена як учителька одного із цих класів. Ця зустріч мене дуже схвилювала, тому що пригадала мені про перший рік мого учительства, – молодій випускниці Сігетської української педагогічної школи.

День був прекрасний, сонячний. Ми зустрілися на подвір'ї школи, де колишні учениці подарували букети квітів своїм учителькам, викладачам, керівницям. У дверях школи нас зустріла директор Лоредана-Михасла Лушкан (теж моя учениця), запросила нас відвідати школу – чисту, з усіма дидактичними матеріалами. Учні у нових формах сфотографувалися з нами, а Василь Бойчук передав естафету учневі з VIII-го класу.

Після цього моменту на подвір'ї школи, у присутності усіх теперішніх і колишніх учнів, священик Юрій Албічук відслужив парастас на пам'ять покійних учнів і професорів. Бувши випускники і їх запрошені зайшли у професорський зал, де був прочитаний каталог учнів. Його прочитала проф. Марія Опрішан. Крім директора школи, були присутні учителі: Іяна Дан, Марія і Микола Арделяни, Ярина Петрецька, яка заміщала свою дочку Ірину Петрецьку-Ковач, теперішнього

редактора-публіциста «Вільного слова», бувши випускницею цієї серії. Тому що вона не змогла прийти на зустріч, перед початком церемонії вона передала телефонічно привіт присутнім і поздоровлення для Василя Бойчука за його ініціативу.

На зустрічі брали участь і проф. Анна Гріжак (Арделян), керівниця одного з класів із чоловіком і проф. Елек Опрішан. У професорській залі прозвучали імена учнів і різні спогади із їхнього шкільного життя. Вкінці виховного уроку всі покуштували соки і тістечка, а частина із них разом із учителькою, пішли на Герен, де Юлія Квацук (Лаврюк) їх угостила. Із бувилого класу були присутні Квацук Юлія, Калина Анна, Фанглі Анна, Фрасин Анна, Гріжак Анна, Гріжак Юлія, інші учні того класу: Бобота Юра, Фрінт Вінці, Гера Микола, Кермеи Овідіу, Лаврюк Олекса, Матейчук Марія, Петрецька Ірина, Полянчук Анна, Проданюк Марія, Романюк Михайло, Романюк Василь, Романюк Юра, Романюк Гафія, Рогнян Анна і Шіпош Одоця. Були присутні із паралельних класів (початкових) Бойчук Василь (організатор) і Романюк Анна.

В цій серії були і мої учні, що закінчили II-III класи на присілку

Осої: Гріжак Федор, Лавиця Марія, Небиляк Василь, Мігня Марія і Попович Михайло.

Була висунута ідея, щоб зустрітися і нарік, коли виповняться 45 років від закінчення восьмирічки, де, можливо, прийдуть більше колишніх учнів. Дай Боже діждати наступного року, і третього, і ще багато років, та якнайбільше радості у повсякденній праці!

Іяна ДАН
Фото автора

ЩЕ ОДНА НЕЗАБУТНЯ ЗУСТРІЧ СЕРЕД СВОЇХ У ГИРЛІ ДУНАЮ

Цього місяця з 7 і по 9 листопада відбувся у місті Тульчі Фестиваль української пісні і танцю.

Фестиваль відкрив голова Тульчанської філії СУР п. Дмитро Черненко, який привітав усіх гостей, подякував за приїзд, побажав успіхів у виступах.

Були присутні танцювальні групи із міста Яси та повіту Тіміш, вокальні групи «Веселка» та «Лужанські легіни». з Мараморощини с. Луг над Тисою, гурт села Кричунів. Також і пан Микола Корсюк – головний редактор «Дзвоника» із дружиною.

Успішно виступали, відкривши концерт українських пісень: тульчанська група жінок, а опісля виступили із танцями учні із Яс та Тімішу.

Гарно виступали і лужанська та кричунівська групи із низкою давніх українських пісень та коломийок.

Молодий соліст із України, з м. Ізмаїль, Сергій Попилог, який своїм прекрасним голосом причарував глядачів, виконавши «Пісню про рушник».

Добавлю, що він навчається на факультеті стоматології у м. Яси на IV-ому курсі.

Наступного дня ми були в екскурсії

пароплавом аж до Караорману, де нас дуже гарно прийняли жителі села.

Першими виступили газди, які представили перед великим числом глядачів (зал був переповнений) цікаві, майже призабуті українські пісні.

Гостей угостили так, як вміють наші добрі українці.

Вечором, втомлені, але щасливі, ми вернулись до міста.

Українська пісня лилася безперестанку на пароплаві. Це був незабутній день, коли ми всі співали, пригадуючи собі давні українські пісні.

Тульчанський гурт навчився від нас пісню «Сама п'ю, сама наливаю», а також прослухав наші українські коломийки.

Після вечері ще довго лунали наші чудові українські пісні. Раненько ми рушили у зворотну довгу дорогу.

Наша щира подяка СУР, особисто голові СУР п. Степану Бучуті та п. Мирославу Петрецькому за те, що подарували нам таку гарну прогульку, за те, що ми вперше побували у тих далеких краях, де проживають наші українці, яких, на жаль, стає все менше і менше, так, як ми це бачили наяву.

Багато з-між них переселилися, хто-куди, залишивши там стареньких, які не

хочуть покидати рідні місця. Ні рідної мови!

Бажаю всім їм міцного здоров'я, щастя і ніколи не забувати, хто вони і чий нащадки! Велике спасибі п. Дмитру Черненку!

П.С. Запитання: Чому не розмовляєте по-українськи?

На превеликий жаль, ніхто з-між учнів, які були членами танцювальних груп м. Яси і Тімішу (головно із Тімішу, з якими я розмовляла, отримувала румунською мовою таку відповідь: «Батьки ще знають, а ми вже ні»).

Дуже жаль, велика шкода і дуже болюче було почути такі відповіді, бо що ж буде далі? Запитую сама себе, бо ці діти скоро загублять свій корінь, як писав, наприклад, український поет Дмитро Білоус:

*«Коли забув ти рідну мову,
біднієш духом ти щодня,
ти втратив корінь і основу,
ти обчухрав себе до пня».*

А це жаль, що їхній керівник, який знає добре рідну мову, не допомагає їм зберегти нашу рідну солов'їну мову, зберегти серед них національну, свою ж ідентичність.

Марія ЧУБІКА

ДО РАДІСНОГО 65-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ НАШОГО ТРАДИЦІЙНОГО ЧАСОПИСУ «ВІЛЬНЕ СЛОВО»!

65-річний ювілей «Вільного слова» – це важлива подія для всього українського населення Румунії. Часопис «Новий вік» (сьогодні «Вільне слово») заснований 1949 року, тобто 65 років тому, мав великий вплив і зіграв велику історичну роль в житті української громади Румунії.

Ще з моїх юних років, будучи учнем в Українській середній школі в місті Сігеті, читав статті, оповідання чи поезії наших колег, з яких одні були дебютантами, а потім дійшли великими поетами, прозаїками і публіцистами. З них хочу згадати тільки теперішнього головного редактора «Вільного слова» Івана Ковача, завдяки котрому продовжується праця над цим часописом, де разом із ним працюють вже довгі роки Ірина Петрецька-Ковач і Роман Петрашук.

Часопис «Вільне слово» відіграв важливу роль у висвітленні історичних подій в житті румунського українства.

Коли заснувався Союз українців Румунії, він став ядром українського духу, залучив до нього, до часопису її працівників, співпрацівників, кореспондентів, з них майже всі співзасновники Союзу.

І далі часопис освітлював організування і створення Крайових організацій СУР.

В номері від 16 березня 1990 року на сторінках «Вільного слова» була розміщена детальна інформація про першу Крайову конференцію Союзу українців Румунії на Мараморощині, що проходила 10 березня 1990 року. Автор статті Іван Ковач писав: «Прекрасний день, чудова днина й земля сігетська на повні

груди дише, наче тільки тому, що нині, 10 березня, в Сігетському ліцеї ім. Драгоша Воде відбулася знаменита подія – обрання керівного Комітету Крайового Союзу українців Мараморощини.

Зустріч українців зі всіх сіл і міст Мараморощини (зверх 400 людей) була тоді в місті, а може, і в усьому повіті, подією номер один. Ця перша масштабна зустріч українців Румунії, перетворившись на справжню Конференцію СУМ...».

«Вільне слово» писало опісля і про скликання Конференцій на Буковині і в Банаті.

Існування газети, а також продовження її праці, залежить від редакційного колективу та її кореспондентів, число яких, на жаль, спадає, і від державного фінансування організації Союзу українців Румунії.

Треба тут згадати, що продовження існування часопису залежало і від бувшого голови СУР Степана Ткачука.

Провід Союзу українців Румунії вважає, що 65-річчя від заснування «Вільного слова» є важливою подією для всього українського населення Румунії, і бажаємо йому довголітнього процвітання, а членам редакції, співпрацівникам, кореспондентам натхнення, наполегливості, успіхів у праці, того, щоб вони ніколи не забували, що тільки внаслідок серйозної організації всього можна досягнути найкращі умови для всіх дій – на загальну користь нашої громади.

Степан БУЧУТА,
Голова Союзу українців Румунії

Президент України провів телефонну розмову з новообраним Президентом Румунії

Президент України Петро Порошенко провів телефонну розмову з Клаусом Йоханнісом, який переміг на виборах Президента Румунії 16 листопада.

Петро Порошенко привітав Клауса Йоханніса з перемогою на президентських виборах, а також подякував за тверду підтримку суверенітету та територіальної цілісності України. Глава держави висловив сподівання на продовження побудови добросусідських взаємин з Румунією та її солідарну позицію з Україною. "Румунія була першою країною, яка ратифікувала Угоду про асоціацію між Україною та ЄС, і її підтримка наших євроінтеграційних прагнень є дуже важливою", - наголосив Президент України.

Переможець президентських виборів у Румунії подякував Главі Української держави за привітання, а також запевнив у підтримці України та її європейського шляху.

Петро Порошенко запросив Клауса Йоханніса відвідати Україну з візитом.

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ ЗДОРОВИМО ВАС, ДОРОГІ ЮВІЛЯРИ!

1. Валерію ШОВКАЛЮК (5 листопада 1940 р.) – випускницю Бухарестського університету, викладача румунської мови, дружину поета Павла Шовкалюка, матір двох синів, відданого викладача.

2. Борислава-Штефана Петрашука (5 листопада 1970 р.) – голову Сучавської філії СУР. Народився п. Петрашук у м. Радівцях Сучавського повіту. Закінчив Сіретський ліцей. Після ліцею, в 1995 році, одержав диплом інженера по спеціальності мекатроніки Сучавського університету ім. Штефана чел Маре, а пізніше здобув мастерат по спеціальності трибології. Бажаємо Бориславу Петрашуку успіхів у своїй відповідальній праці.

3. Богдана МОЙСЕЯ (6 листопада 1972 р.) – голову ревізійно-фінансової комісії СУР. Випускника Дрогобицького Університету ім. І. Франка, факультету Менеджменту, маркетингу та економічних наук України. Після закінчення факультету повернувся до Бухаресту, працює комерційним директором. Народився Богдан Мойсей в задунайському українському селі Кришан в українській сім'ї.

4. Марту БОТУ (7 листопада 1943 р.) – відому українську письменницю для дітей, автора збірок «Сонячний промінець» та «Глиняна мисочка». Випускницю Сігетського українського ліцею, вчительку, яка виховала в українському дусі, в душі любові до свого, крім своїх дочок, добрих

лікарок, онуків, цілі генерації учнів Верхньорівнянської школи, Мараморощина.

5. Марію ЧУБІКУ (24 листопада 1946 р.) – випускницю Сігетської української педагогічної школи, шановну письменницю для дітей, авторку збірок «На крилах дитинства», «Дитинства очі волошкові» та збірника пісень «Ой у Лузі в лузі» і «Скарбів минулого».

Народилась пані Чубіка в українському селі Луг над Тисою, Мараморощина, працювала ціле викладацьке життя в с. Вишавська Долина. Після виходу на пенсію разом із сім'єю перейшла жити в рідне село.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР!

65 РОКІВ «ВІЛЬНОГО СЛОВА» – НА СЛУЖБІ УКРАЇНСЬКОГО ДРУКОВАНОГО СЛОВА В РУМУНІЇ

(Закінчення. Поч. на 3 стор.)

кожному числі по статті про той чи інший аспект специфічної природи художньої літератури як мистецтва слова. Тобто, чого дотоді не робилося в передмовях, вступних словах і ін., з нагоди появи тієї або іншої збірки, те стало перманентною темою всіх «Додатків» і, таким чином, творці глибше усвідомлювали (одні з них – вузівські випускники), інші ж сприймали для власного «озброєння» «алфавіт» літературної естетики, що мало дуже важливе значення для художньо-виразного «змагання» між авторами.

Нехтуючи сьогодні деякого пристосовування тодішнього теоретичного дискурсу статей до ідеології та реалій періоду до 1989-х років, під тодішніми шарами «шлаку» та «сажі» попадаємо на загальноприйнятні у всі часи положення літературної естетики. Так, сплановано, замислено перше число «Додатка» (16 вересня 1979 р.) відкривається невідомою передовицею «Життя – невичерпна криниця твору», з якої, якщо зняти «сажаний» ідеологічний пласт, впливає загальноприйнятне від Гомера до наших днів естетичне положення про постання літературного твору шляхом правдиво-творчого перевтілення дійсності за допомогою вдало підібраних слів, щоправда, перевтілення, «одушевлене» ідеєю, сугерованою дійсністю епохи, в якій живе митець, як зауважував румунський естет Міхайл Раля. Гарну «співзвучність» цих ідей та цікаве їх доповнення зустрічаємо в іншій передовиці «Додатка» – «Біла невмирущих джерел культури», в якій «перестановкою» тих же «даних» естетичного «рівняння» виявлено під іншим кутом логіку слідує естетичної демонстрації: культура (само собою, зрозуміло, включно і література) – це велика колективна творчість, її митці, відкриті й чесні та солідарні з їхньою ж громадськістю, всю свою

творчу енергію віддають пізнанню життя і його перевтіленню за певними художніми моделями. З іншої передовиці – «Сила вільної творчості», – всупереч викликуваної нею усмішки («розшифровуючи» приховане її значення в тодішні часи виключного партійного управління і «подвійного» існування тверезомислячих), з передовиці випливає аксіоматична істина, що справжні художні цінності створюють тільки вільномислячі митці.

З багатого проблемного репертуару передовиць «Додатка» не могло бракувати питання наявності світогляду письменника в його творі, питання, представлене (честь і слава авторів) без жодних тодішніх ідеологічних конотацій. З тим же зацікавленням історик літератури може ознайомитися і з передовицями (без ідеологічних конотацій), які, як видно з їхніх заголовків, можуть мати на увазі питання будь-яких суспільств і часів – «Формативна роль дитячої літератури», «Молодь і художня література» і інші.

Функцію «Літературного додатка» продовжили, так би мовити, «Обрії», але, завдяки появі лише раз на рік, їхня ефективність, здається, була значно меншою. Це у великій мірі міг був би «надолужити» новопоявлений після грудневих подій 1989 р. місячний журнал «Наш голос».

Суттєво перепрофільованому гідному продовжувачеві «Нового віку» теперішньому, зовсім непоміченному можливостей виявлення думок і поглядів одногромадян «Вільному слову», з його 65-річчям, його шановному колективу від душі бажаємо довгих років успішних результатів відданої праці – на загальну користь подальшого розвитку і утвердження української громади Румунії у всіх площинах її ідентичної визначеності.

Михайло ВОЛОЩУК

«Пішла Туфля з своїм мужем в теплі дні на море...»

Соня інтриганка

Якби я була тобою,
Працю би лишила,
І всі вікна у Вікторці
Кливцем би побила.

– А що вона там казала,
На лавці в неділю?
Баячила її зрання –
Пльоткарницю Філю.

– Що казала та падлюка,
Та піврана губа?
Казала, що ти лінива
Й без одного зуба...

– Вона, Соню, не брехала,
Хоч усіх драгує,
Мені розуму і зубів
Найбільше бракує...

Не пилуйтесь

– Не пилуйтесь зайти в хату, –
Всіх мужчин благаю,
Тому що я нині в хаті
Горілки не маю.

– А ми що, хочем горілки?
Жаль, що це не знаєш.
Йдем у хату, щоб сказала,
Де гроші тримаєш?

– Страшно! Де я їх тримаю?!
Як це вам сказати,
Щоби себе перед вами
Тут не завстидати?

Якось встидно, але скажу,
Мужики хороші,
Я ще з юності тримаю
В своїх трусах гроші.

До доброго приятеля

– Що за лік давав свекрусі,
Як була слаба?
Від учора ж, Іремю,
Заслабла й моя...

– Газу, газу, Сирафиме,
Я ж коваль, не пень,
Пиля його в своїм ліжку
І шість раз на день.

Давай же й ти їй і газу,
Хай свекруха п'є,
Може, після цього ліку
Вона не помре.

Після шести днів зустрілись
З другом серед дня.
Іремій сказав весело:
Баби вже нема.

Відколи випила газу
Стало їй так зле! –
Я вже думав, що свекруха
За два дні помре.

– А ти що, думав про мою,
Край свого вікна,
Що вона, як кінь, брикає,
Ходить ще жива?

Два хлопці

Два хлопці із Пержолівки
В розваленій старій хаті
Знайшли під вікном розбитим
В якійсь скриньці три гранати.

Подумали їх однести
Якнайшвидше із кімнати
До поліції сільської,
Там про них їм розказати...

– А як вибухне одна з них,
Що скажем тоді, Яremo?
Звідки тоді три гранати
Поліцаям понесемо?

– Не турбуся, Митрофане,
Як дід у дірявій хаті, –
У поліції ми скажем,
Що знайшли лиш дві гранати...

Туфля

Пішла Туфля з своїм мужем
В теплі дні на море,
Взяла ковбас й самогонки
З своєї комори.

Вперш, як дійшла до Мамаї
О десятій ночі,
Зав'язала хустинкою
Мужу своєму очі.

А в день панночки на пляжі
Туфлю запитали:
Котрі дурні твому мужу
Очі зав'язали?

– Це я йому зав'язала, –
Туфля всім сказала, –
Щоб негарного випадку
З ним отут не мала.

Він такий добрий, спокійний,
Й розумний, як геній,
А як бачить жінку в трусах,
Стає, як сказаний...

Тому я отут, на пляжі,
Щоб біди не мати,
Примусила була йому
Очі зав'язати...

Президент Порошенко відвідав Канаду

ОТАВА. - 17 вересня Президент України Петро Порошенко відвідав Канаду і зустрівся з Прем'єр-міністром Канади Стівеном Гарпером та членами Кабінету міністрів. П. Порошенко виступив на засіданні парламенту, а також промовляв на громадському вічі „United For Ukraine” перед парламентом Канади, зустрівся з Генерал-губернатором Канади Дейвидом Джонстоном. Президент П. Порошенко також мав зустріч з представниками українсько-канадської громади.

У своєму зверненні до парламенту Президент П. Порошенко заявив: „У мене великий список подяк від щирого серця. Я дійсно відчуваю вашу підтримку. Я переконаний, у нас буде мир, ми зупинимо війну за допомогою всього світу. Ми будемо робити все, щоб світ був об'єднаним. Канада нам допомагає, показує нам, що вона - з Україною. Щиро дякуємо Канаді! Без підтримки уряду Канади, всіх парламентаріїв, українсько-канадської спільноти під головуванням Конгресу Українців Канади було б значно складніше протистояти викликам сьогодення”.

Конгрес Українців Канади (КУК) вітав Президента України П. Порошенка. Президент КУК Павло Грод сказав: „Я дякую народові Канади, який так тепло прийняв Президента Порошенка. Цей візит ще раз показав, що Канада є однією з найстійкіших союзників України, і що Канада продовжуватиме безумовно підтримувати право України на незалежність, суверенітет і територіальну цілісність перед лицем російської агресії”.

КУК вітав заяву уряду Канади про надання 3 млн. дол. на забез-

печення медичної допомоги, продуктів харчування, питної води, санітарії та гігієни, притулку, захисту дітей, ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, а також готовність надати допомогу для близько 3.9 млн. осіб, що проживають в постраждалих від насильства районах, 200 тис. переміщених осіб, багато з яких потребують медичної допомоги. («Свобода», н-р 39, вересень 2014 р.)

ВИСТАВКА УКРАЇНСЬКОЇ КНИГИ У ДОМІВЦІ КАРАШСЕВЕРІНСЬКОЇ ФІЛІЇ СУР

Згідно з планом художньо-культурних і виховних заходів Карашсеверінської філії СУР на 2014-ий рік, між 6 і 10 листопадом ц.р. у нашій домівці була влаштована виставка української книги. Виставка була відкрита кожного дня між 10-ю і 16-ю годинами для того, щоби бажаючі мали нагоду її відвідати. Винятком була неділя, коли було відчинено тільки між 12-ю і 16-ю годинами, беручи до уваги те, що значне число українців у неділю до обіду ідуть до церкви.

Треба уточнити, що ця подія була прем'єрою у Карашсеверінській філії СУР, але думаємо, що вона вже не буде бракувати з цього краю, маючи на увазі позитивний вплив на відвідувачів і на тих, що довідалися про захід хочби тільки із переказів. Виставка мала великий успіх, як із боку українців, так і з боку осіб інших національностей, які відвідали її.

Відносно матеріалу, треба підкреслити, що він був багатий, різноманітний. Тут були виставлені твори карашсеверінських письменників, таких, як Іван Ковач, Юрій Павліш, Василь Баршай та покійний Іван Шмуляк. Для закріплення в пам'яті відвідувачів різних побачених книг і згаданих письменників, у залі були виставлені їхні портрети. Відвідувачам розповіли деякі твори письменників копашильського походження. Так, наприклад, було згадано кілька віршів, які, будучи уже піснями, увійшли до репертуару хору «Голос українців», або ж одна із книжок Івана Ковача носить назву «Чуга», що веде читача до копашильських дітей, які у своєму дитинстві багато часу проводять на копашильському березі Чуга, або ж історичною стала поезія Юрія Павліша «Перша вчителька». Тут зображена «сцена», яка полягає в тому, що осінню 1976-го року під час урочистого відмічення 50-річчя Копашильської школи хористи беруть попід руки присутню першу вчительку ФЛОРИКУ ДЖОРДЖЕСКУ на святі, ведуть її у створене коло хористів і співають їй нову пісню Юрія Павліша «Перша вчителька» і повторюють кілька разів приспів: «Учителька, учителька,/ Подруга дітвори,/ Учителька, учителька,/ Ровесниця пори». Потім співають по-румунськи, і те саме стається і з приспівом.

Важливе і те, що під час урочистого відмічення 50-річчя першої учительки на святі брала участь і одна із колишніх учениць копашильської школи Марія Попович, коли, в

момент свята, вона ще працювала учителькою у місті Бузіяші; їй сподобалася нова пісня і, повернувшись додому, навчила учнів співати нову пісню, присвячену учительці. Від того часу, наприкінці шкільного року, четвертий клас співає пісню «Перша вчителька».

Треба підкреслити також, що кожного копашильського поета щонайменше один вірш поставлений на музичні ноти (відомим композитором Іваном Лібером – н-р), і часто чути, виконуючи ті пісні то хорами або гуртами, або самотніми співаками: «До моря» Івана Ковача, «Над Тисою», «Велике спасибі тобі, рідна мати» Івана Шмуляка, «По берегу моря», «Скажи», «Рідне село» Василя Баршая, «Перша вчителька», «Першокласниця», «Чорнявочка», «Живи, українська родино», «Банати, Банати», «Тече вода з-під явора» і багато інших Юрія Павліша.

Виставка охопила і твори інших письменників Румунії: Степана Ткачука, Корнелія Ірода, Михайла Михайлюка, Миколу Корсюка.

Виставка охопила і твори музикознавців та композиторів, починаючи від пісенників для менших класів і кінчаючи антологіями пісень для дітей, для молоді і для старшого віку.

Дуже цікавим відділом виставки є куточок книжок для дітей, у якому домінує поетеса Марія Чубіка із своїми улюбленими героями зі школи, із дитсадка, чи, просто, із села.

Надзвичайним відділом був куточок, приділений спортсменці Ліліані Данч із Корнуцилу. Тут можна побачити чудову людину, яка, завдяки своїй наполегливій праці, здобула десятки різних премій, починаючи від своєї Корнуцильської школи і проходячи крізь повіт і повіти, переходячи через всю країну і доходячи до світового ступеня, відусюди отримавши різні нагороди.

Беручи до уваги рівень української культури, науки, спорту та інші успіхи, можемо ставити докладені зусилля на високому рівні. Це іще не спокій і мир, беручи до уваги дотеперішні успіхи. Потрібно далі шукати нові методи для того, щоб затримати те, що здобуто, і винаходити нові методи для тих нових успіхів у праці, які зведемо найкращими.

Важливе є і те, щоб загальна мета наша дійшла до своїх можливих найвищих здобутків. Дай Боже!

Іван ЛІБЕР

Президент Петро Порошенко промовляв у Конгресі США

ВАШІНГТОН. - 18 вересня Президент України Петро Порошенко виголосив полум'яну промову перед обома палатами Конгресу США. „Україна цінує американські ковдри, прилади нічного бачення і сухі пайки, проте виграти війну ковдрами неможливо“, - цитують його світові засоби масової інформації.

Весь виступ українського провідника можна звести до п'яти головних тез.

1. Про міжнародну систему безпеки: „Агресія проти України стала одним з найгірших наслідків агресії в світі. Міжнародна спільнота постала перед страшною кризою безпеки. Зараз ми стаємо свідками нової спроби розподілу світу. Україна - в центрі цієї спроби. Результат сьогоднішньої війни визначить, чи будемо ми змушені прийняти страшну і темну Європу як частину нового світу“.

2. Про співпрацю з США: „Закликаю США дати Україні особливий статус з безпеки, що відображав би найвищий рівень взаємодії з країною, яке не є членом НАТО“.

3. Про санкції проти Росії: „Прошу, щоб США були сильними та стояли на підтримку своїх принципів та подальших санкцій проти агресора. Економічні санкції є важливими з багатьох причин - вони допомогли розподілити між добрим і поганим, захистити моральні основи і не зважати на прагматизм“.

4. Про створення спеціального фонду допомоги Україні: „Я прошу Конгрес створити спеціальний фонд, щоб підтримати інвестиції американських компаній в Україні, допомогти нам реформувати нашу економіку та систему юстиції. Україні потрібні сучасні технології, щоб бути більш інтегрованою в глобальну економіку. І понад усе нам потрібна допомога Америки“.

5. Про співпрацю з сепаратистами: „Я готовий запропонувати сепаратистам більше прав, ніж будь-яка частина України мала до цього. Я готовий обговорювати (з сепаратистами - ред.) все, окрім територіальної цілісності, свободи та незалежності України, її суверенітету. І якщо ця вшна справді стосується лише прав, а не геополітичних амбіцій, рішення буде знайдено“.

Президент П. Порошенко був запрошений до Білого Дому, де Президент Барак Обама пообіщав Україні підтримку, яка, проте, не передбачає передання українському війську „летальної зброї“, про що просив провідник України.

У зв'язку з цим газета „The Wall Street Journal“ висловила досить критично: „Білий Дім оголосив про надання нової гуманітарної допомоги поншеченим вшню східним регіонам Украти на суму 7 млн. (мільйонів - не мільярдш) доларш... Як зазначив Порошенко, Україна цінує американські ковдри, прилади нічного бачення і сухі пайки, „проте виграти війну ковдрами неможливо“,

- цитує згадана газета українського керівника і підкреслює, що „Україна не просить у НАТО бомбардувальників і не просить вояків - лише базові речі, на зразок засобів зв'язку, розвідувальних безпілотників, протитанкової і стрілецької зброї, а також даних космічної розвідки“.

„Путін бореться за те, щоб звалити з ніг цю слабку європейську демократичну країну та втягнути Україну у відновлену імперію. Проте його мета все ще вислизає від Обами, - йдеться у статті. - Минулого тижня на вечорі зі збору фондів у штаті Мериленд він (Обама) зауважив: „У нас дуже маленький обсяг торгівлі з Україною, і геополітично те, що відбувається в Україні, не становить для нас прямої загрози“.

У своїй промові П. Порошенко дав непряму відповідь на слова американського Президента: „Війна, яку ведуть сьогодні ці молоді люди [українці], це не тільки війна України. Це війна Європи і війна Америки теж. Це війна вільного світу в ім'я вільного світу“.

Через рік після початку української кризи різка реакція Володимира Путіна на бажання України зблизитися з Європою стає зрозумілішою, йдеться в редакційній статті бостонської газети „The Christian Science Monitor“.

„Україна поставила під сумнів проект Кремля з поширення „російської цивілізації на мільйони російськомовних жителів сусідніх земель, - йдеться у редакційній статті. - У Путіна можуть бути такі конкретні інтереси, як збереження морської бази в тепер уже анексованому Криму та використання України як буферу проти майбутнього вторгнення. Однак, рушійний початок - це його цивілізаційний проект“.

„Вибір простий - між цивілізацією і варварством“, - підкреслив Президент П. Порошенко, виступаючи в Конгресі.

У редакції „The Christian Science Monitor“ вважають, що найважливішу роль у „зіткненні цивілізацій“ відіграють парламентські вибори в Україні, призначені на 26 жовтня: „На відміну від Росії, де останні вибори були відрегульовані на користь Путіна, в Україні вони будуть вільними і відкритими, що контролюватимуть європейські спостерігачі. У вільній Україні суспільство формує державу. Ідеали виражаються консенсусом індивідів, а не нав'язуються згори...“

Після зустрічі з Президентом Б. Обамою в Овальному кабінеті Білого Дому П. Порошенко заявив, що задоволений американською підтримкою, але вона не дотягує до його запиту. „Гібридна опосередкована війна, тероризм, радикальні й екстремістські рухи в країні, порушення державних та міжнародних угод, розмивання і навіть знищення

національної само-свідомості - всі ці загрози зараз стоять перед Європою, - підкреслив Президент України. - Якщо їх зараз не зупинити, то вони перетнуть європейські кордони і поширяться абсолютно по всьому світу“.

На додаток до прохань про військову допомогу, П. Порошенко закликав Конгрес заснувати особливий економічний фонд для підтримки інвестицій в українські компанії, що, на його погляд, має сприяти зміцненню в країні громадянського суспільства та економіки. П. Порошенко визнав давню наявність в Україні корупції та бюрократії (як він заявив, спадщини зв'язків його країни з Росією), але пообіщав, що допомогу зі США не буде розтрачено даремно.

(За повідомленнями українських і світових засобів масової інформації)

ВШАНУВАННЯ ДНЯ ГІДНОСТІ ТА СВОБОДИ І ГОЛОДОМОРУ В КУЛЬТУРНО-ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЦЕНТРІ ПРИ ПОСОЛЬСТВІ УКРАЇНИ В РУМУНІЇ

21 листопада ц.р. в приміщенні Культурно-інформаційного центру при Посольстві України в Румунії пройшов захід, призначений вшануванню Дня Гідності та Свободи з нагоди 1 року від Євромайдану, коли український народ вишов на захист ідеалів свободи та демократії в зв'язку з своїм європейським вибором.

Було також вшановано одну з найтрагічніших сторінок української історії Голодоморів 1921-22; 1932-33; 1946-47 рр.

Радник-посланник Посольства України в Румунії п. Теофіл Рендюк виступив з обширною промовою, пов'язаною із цими датами, трагічними моментами історії України.

Слово було надано голові Бухарестської організації СУР п.

Виступ радника-посланника Посольства України в Румунії п. Теофіла Рендюка

Ярославі Колотило, яка, як мати, схвильована, говорила про річницю Євромайдану, про героїчний український народ, який практично голіруч вистояв перед озброєними беркутами,

віддала життя «Небесна сотня», покалічена, замордована, яка захищала своє бажання йти демократичним шляхом, вибравши європейський шлях, про страхіння Голодоморів в Україні, про присутність на лікуванні в Румунії 11 героїв Євромайдану, про причетність українців Бухаресту в цих благородних діях.

Пан Михайло Михайлюк, головний редактор «Українського вісника», відомий письменник, у своєму слові підкреслив про страхіння, які сталися в історії України, – Євромайдан, Голодомори.

Були показані документальні фільми про Євромайдан, «Небесну сотню», Голодомори.

Хвилиною мовчання було вшановано цей момент.

На цій події були присутні як члени Дипкорпусу України з родинами, так і представники української громади Бухареста.

Були запалені свічі на знак скорботи за загиблими на Євромайдані та за упокій замучених Голодомором душ в Україні, який забрав зверх 9 мільйонів жителів.

І.П.-К.

СОБОР СВЯТОГО АРХІСТРАТИГА МИХАЇЛА

Християни-українці православного віросповідання в листопаді відсвяткували два свята Святого Великомученика Димитрія Солунського 8-го листопада і Собор Святого Архистратига Михаїла 21-го листопада. В нашому православному церковному календарі спостерігаємо, що під назвою «собор» появляються на протязі церковного року й чимало інших свят, серед них і Собор Архангела Михаїла.

Щоправда, будучи зацікавлена, в чому полягають назви цих соборів, маю нагоду довідатись від відповідних служителів православної церкви про те, що ніколи не існували собори цих святих. Але, маючи на увазі, що після святих подій, які відбулися, християни збиралися на молитву подякувати Богу і церква назвала їх соборами. Так само і ми здійснюємо один собор, будучи присутні в церкві на богослужінню. В такому випадку говоримо про собор християн. Зрозуміло, що ми, християни, у такому випадку стаємо собором.

В даній статті бажаю сказати децю про останнє свято з минулого місяця, в якому ми старалися присвятити наші молитви Святим ангелам небесним, просячи і від них відповідної допомоги у справі нашого спасіння. На протязі всього року ми молимося до Господа Бога Ісуса Христа і до всіх святих, які певний період зі свого дочасного життя провели між нами, на землі, маючи ту ж саму природу чоловічеську, як будь-яка людина, що створена Господом Богом, по образу і по подобию Божими.

Всі святи відрізняються від людей тим, що спеціально для них

Господь Бог зіслав благодать Духа Святого і таким чином вони настали святими особами ще на землі.

Тому що говоримо про ангелів, необхідно уточнити, що вони також створені Господом Богом ще перед створення видимого і невидимого світу.

Про цю подію Господню спогадує невідомий автор книги Йова такими словами:

«Коли створилися зірки, вже голосно хвалили Мене всі ангели Мої» (Йов 9 38,7).

З цих слів біблійних маємо можливість ясно зрозуміти, що ангели були створені Богом ще перед усім іншим створінням. Також нам слід обов'язково зрозуміти, що вони, за своєю природою, безтілесні сили і духи, обдаровані розумом і волею для того, щоб були і слугами Божими і на користь людям в щоденному житті. Як слуги Божі, ангели служать Богові, стають перед Богом, поклоняються Йому, прославляють Його і весь час чекають, які завдання мають виконати, тому що вони вповноті визнають, що весь час є слугами Божими.

Якщо відкриваємо сторінки Святого Письма Старого Завіту, зустрічаємо дуже багато доказів про те, що ангели з'явилися благочестивими пророками та патріархами, як слуги Божі, для того, щоб передати їм волю Божу та Господнє бажання.

Щоб доказати цю ангельську роботу про те, що насправді так все сталося, хочу, на підставі Святого Письма, навести два приклади:

(Продовження на 10 стор.)

Симона ЛЕВА

До 65-річчя «Вільного слова»

ТРИ ПОКОЛІННЯ ПИСЬМЕННИКІВ – ОДНА ГАЗЕТА

Споконвіку було Слово, і з Богом було Слово, і Слово було – Бог.

Євангеліє від Св. Ап. Івана

«Вільне слово» – це не тільки щомісячний часопис, який читачі чекають з великим нетерпінням.

«Вільне слово» – це не тільки публікація, в якій ми знайдемо свіжі новини з життя нашої української громади.

«Вільне слово» – це не тільки газета, на сторінках, якої друкуються наші твори: статті, оповідання, нариси, вірші, малюнки тощо.

«Вільне слово» – це нове обличчя «Нового віку», тієї газети, на основі якої виросло наше покоління. Покоління українців Румунії.

«Вільне слово» – це унікальний бренд, який не має і не може мати конкурентів.

«Вільне слово» – це інституція нашої української еліти, від тих, що розпочали українську культурно-літературну діяльність в Румунії до сьогоднішніх її кореспондентів. Інституція трьох поколінь письменників, літературна кузня, в якій виклепалась не тільки доля наших письменників, а така доля нашої української літератури Румунії, визнаної українськими літературознавцями як однією з найкращих літератур Української діаспори.

А її головний редактор Славнозвісний письменник Іван Ковач, був тим ковалем, який не молотом, а своїм добре загостреним, але не «гострим» пером,

часто кував, і кує й надалі, по-батьківськи, по-братерськи, по-цімборськи ці долі.

Тому з нагоди 65-річчя «Вільного Слова» щирозсердечно вітаємо творчий Редакційний колектив «Вільного слова», зичимо і надалі Творчої наснаги, натхнення, жвавості, відображення всіх подій українців Румунії, діяльності СУР та вшанування славетних постатей та сторінок нашої історії.

Засилаємо також святкові вітання і побажання Здоров'я, Добра, Злагоди і всіляких Гараздів всім читачам «Вільного Слова»!

НА МНОГАЯ І БЛАГАЯ ЛІТА!

Михайло-Гафія ТРАЙСТА

Іван АРДЕЛЯН

«Де хрест, де цвинтар, де гріхи...»

Де Бог наказує
й диктує

Де ти, мій батьку,
щоб побачити,
як розколюю світ
на куски,
щоби зрозуміти,
де початок
й кінець,
й чому ми
наш хрест
і той цвинтар
мають рідні гріхи...

Невже ти, батьку,
не зможеш мені
допомогти,
не схочеш дати
якусь ідею –
не блукати,
не шукати,

що не зможу знайти –
хіба в Пеклі,
чи в Раї,
де Бог наказує
й диктує?

Мій батьку,
гляди
на муки мої,
щоби твій відгук,
твоя наука
відобразили
мою долю
і долю внуків моїх.

Гладимо серце,
краплі роси

Деколи
чешемо душу,
крила метеликів,
листя дерев,
стебла трави,

сонце
і місяць,
небо
й зірки,
може, й
любов до ближнього...

Гладимо серце,
краплі роси,
свіжі промені,
вітер
і чорні очі,
блудимо
гаями,
на цвинтарі,
де хрести сірі
міряють вічність...

Розносимо хмари
своєї пори,
щоб знайти межу
своєї ниви,
щоб скосити

всі будяки,
що нищать
квіти... квіти...

Чи там нахабство,
як на землі?..

Засмучений
мертвими,
яких пізнав,
бо ні один
не вернувся
сказати,
як там,
на світі тім Божім.
Ніхто не сказав,
чи там
нахабство
й відсутність характеру
панують,
як на землі...

СОБОР СВЯТОГО...

весь час присутні на різних історичних подіях, починаючи від Благовіщення і аж до Вознесіння на небеса Ісуса Христа.

(Закінчення. Поч. на 8 стор.)

1. Будучи пророком, Мойсей, присутній на горі Синай, куди покликав його Господь-Бог, щоб дати йому 10 Божих Заповідей, Бог йому сказав: «Ось Я посилаю Ангела Мого перед тобою, щоб стеріг тебе в дорозі і привів тебе до того місця, що Я приготував тобі.

Шануй його і голосу його слухай, не бунтуйся проти нього, бо він не стерпить ваших переступів, бо в ньому ім'я Моє.

Якщо будеш слухати його голосу й робитимеш усе, Я буду говорити з ворогами твоїми й гнобитиму гнобителів твоїх. Бо Мій Ангел весь час буде іти перед тобою. (Вихід 23, 20-23).

2. В книзі пророка Ісайя (6, 1-8) описується, як серафими, заслані Богом, прийшли, щоб вибрати з-між людей Ісайя на пророка.

Вони сповнили свою роботу, і так Ісайя настав одним з найбільших пророків Старого Завіту.

Читаючи сторінки Святого Письма Нового Завіту, маємо можливість також зрозуміти, що ангели небесні, як слуги Божі, були

Мабуть, жодна подія Божя не відбулася на землі без того, щоб там не брали участь ангели небесні.

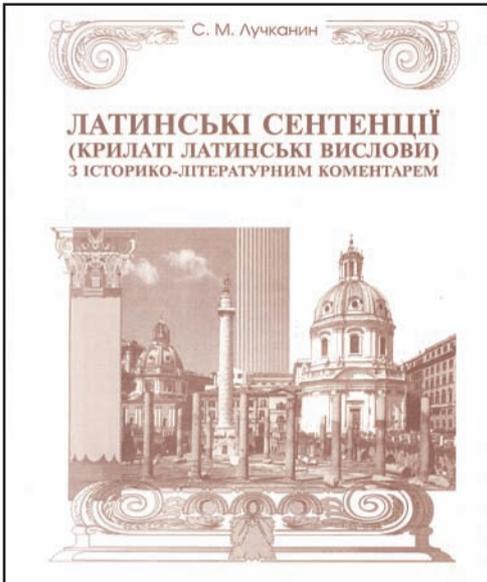
Записано в Святому Письмі в книзі Св. Матей, 24, що навіть на друге пришестіє на світ Ісуса Христа будуть присутні з Ним ангели небесні, щоб брати участь на страшному суді. Щоб у добрих умовах провели наше земне дочасне життя, якщо хочемо, то кожний з нас має можливість так провести наше життя, щоб весь час честували Ангела Хоронителя, бо ангел, даний Богом кожному із нас з нагоди Святої Тайни Хрещення, має дуже велику роль охороняти нас протягом усього життя, щоб ми весь час ішли дорогою, яка веде до Царства Небесного. Кожний з нас маємо святий обов'язок принести подяку Господу Богу особисто за Ангела Хоронителя, щоб ніколи не покинув нас і весь час щоб затримував нас на дорозі, яка веде до спасіння нашої безсмертної душі.

А в кінцях кінців до святих небесних безтілесних сил звертаємося такими молитовними словами: «Всі святі славні – всехвальні ангели, архангели, херувими і серафими, моліть Бога за нас грішних».

«ПОЧЕСТІ ЗМІНЮЮТЬ ХАРАКТЕРИ, ОДНАК РІДКО НА КРАЩЕ» (ПЛУТАРХ)

Не так давно (2009 р.), під егідою Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, Інституту філології та Кафедри загального мовознавства і класичної філології у Київському видавництві «Науковий світ» вийшла дуже цікава й корисна для різних поколінь та інтересів книжка доктора філологічних наук, професора кафедри загального мовознавства і класичної філології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Книга рекомендована Вченою Радою Інституту філології для використання студентами філологічних та історичних спеціальностей.

Як пише Андрій Содомора у передмові до книги під назвою «На голос античності», «латинські сентенції (крилаті латинські вислови) з історико-літературним коментарем» Сергія Лучканіна – своєрідний **vademecum**, що стане у великій пригоді всім, хто хоче ступити у духовний простір давніх еллінів і римлян, простір, що мав би бути спільним і для нас – людей технічної доби. А їй, саме

тому, що технічна, так потрібно почути звернений не лише до розуму, а й до серця голос: **Sapere aude!..**

Автор книги **Сергій Мирославович Лучканін** нар. 15 грудня 1971 р. у Києві. 1994 р. закінчив із відзнакою філологічний факультет Київського університету. У 1990-1994 рр., крім «української мови і літератури», паралельно набув другу спеціальність – «румунська мова і література». 1995 р. склав кваліфікаційний іспит з латинської мови. Доктор філологічних наук.

Обширніше про книгу напишемо в одному з наступних номерів нашого часопису.

Цього разу – тільки про **Honores mutant mores, sed raro in meliores (Plutarchus) – Почесті змінюють характери, однак рідко на краще (Плутарх)**, оскільки в цьому розділі мова йде і про численні зустрічі автора із колишнім Президентом Румунії (1996-2000 рр.) Емілем

Константінеску як в Україні, так і в Румунії і про листи до нього і від нього.

(Продовження на 16 стор.)

Іван КОВАЧ

До 200-річчя Тараса Шевченка

Друзі та однодумці Тараса Шевченка

(Закінчення. Продовження з 19-20 числа 2014 р.)

Його можна назвати теж другом поета, бо Воронцов полегшив життя Тараса Шевченка на засланні. Завдяки дружбі братів Лазаревських (шанувальників його поезій), які помагали і матеріально поетові, займалися його кореспонденцією, як і Якові Кухаренкові, українському письменникові і етнографу, який морально підтримував поета, та Лизогубові, який посилав йому набір акварельних красок, було хоч трохи легше перенести муки заслання і тугу за рідним краєм: «Не гріє сонце на чужині». Листи друзів підбадьорюють поета: Княжна Репніна просить Тараса Шевченка бути смиренним, підкоритись судьбі, але ці «поради» не відповідали кредо поета.

Смерть Миколи I в 1856-ому році не приносить поетові визволення з неволі. Аж у 1857-ім році, завдяки клопотанням приятелів, а особливо віце-президента Академії Мистецтв графа Ф. П. Толстого і його жінки А. І. Толстої, великого нашого поета звільнили. Новий цар Олександр II підписує «вільну», але поет не сміє жити ні в Україні, ні в Петербурзі. Тарас Шевченко один час живе в Нижнім Новгороді, де знайомиться з декабристами Муравйовим і Анненковим. Велику радість приносить приїзд давнього друга, актора М. С. Щепкіна. Він запрошує поета на свої вистави. Там Тарас Шевченко знайомиться з молодою актрисою Катериною Піуновою, пише рецензії на її бенефіс, навіть думає з нею одружитися. Але сім'я Катерини не згідна з їх одруженням.

Завдяки тим же щирим друзям, поет дістає дозвіл переїхати до Петербургу. Тут коло друзів і однодумців збільшується. Наш Кобзар знайомиться з революціонером-демократом Чернишевським, який назвав поета «новою невідомою зіркою, та такої величини і блиску, таким світилом, що, мабуть, і «Сіріусу і Актуру носа втре», зустрічається з поетом Некрасовим, який напише вірш «На смерть Шевченка», проводить багато часу з композитором Гулаком-Артимовським, автором опери «Запорожець за Дунаєм», який посвятив поетові пісню «Стоїть явір над водою», відвідує давню подругу княжну Варвару Репніну, але, на жаль, ця зустріч стримана і холодна.

Після довгих клопотань друзів, Тарас Шевченко отримує дозвіл їхати в Україну (після 12 років). Це була третя його поїздка на батьківщину і остання в житті. Прибувши до Києва, поет зустрічається з Іваном Сошенком, після 20-ти років, який знайомить його з

Михайлом Чалим, біографом Шевченка. Давній друг Тараса Шевченка, Козачевський, переяславський лікар, залишив цікаві спогади про поета, хоч революційні пориви поета не розділював. Йому поет присвятив вірш «А.О.Козачевському». Розуміється, поет відвідав рідні місця, брата і сестру. Мріяв купити землю і збудувати хату і одружитися. Вибирає Лікерію Полусмакову, українську кріпачку-покоївку, яка жила в Петербурзі. Це була 19-річна весела, жвава, письменна дівчина. Вона дає згоду на одруження. Марко Вовчок і Пантелеймон Куліш побоювались і були проти цього одруження; і не дурно. Отримавши дозвіл від свого власника на одруження, ставши вільною, вона виходить заміж за перукаря Яковлева і живе в Петербурзі. Поет приголомшений цією вісткою. Однак є і радість в «гірку хвилину». В Петербурзі Академія мистецтв організовує виставку його офортів, сам поет отримує звання академіка з гравірування.

В другій половині листопада 1860-ого року стан здоров'я поета погіршився. Марко Вовчок з-за границі пише: «Чую, що нездужаєте... дуже вас прошу бережіть себе», а на Новий 1861 рік поет писав до Варфоломея Шевченка: «Погано я зустрів оцей Новий рік, не вихожу з хати. Так мені погано, що я ледве перо в руках держу. Прощай!».

Збирач фольклору Жемчужников відвідав поета і уточнив: «На обрії насувається темна хмара. Вже потягнуло холодом смертельної хвороби на його полите сльозами життя». Останній, який відвідав Тараса Шевченка, був Микола Костомаров, 8 березня 1861-ого року, а 10-ого березня 1861 року Великого Кобзаря не стало. На смертельному одрі російський художник Василь Венеціанов змалював поета, а скульптор Клодт зняв гіпсову маску з обличчя поета.

З великою пошаною ховали Тараса Шевченка в Петербурзі його друзі, однодумці і соратники, а 26 квітня домовину з останками поета відправили в Україну: поїздом до Москви, а далі, на возі, аж до Канева. Вся Україна і безіменний друг поета проводжали його в останню путь; в усіх містах і селах били дзвони. 8 травня 1861-ого року, після панахиди в Успенському соборі, люди впряглися у віз, покритий червоною китайкою (так колись ховали козаків), на якому була домовина нашого Кобзаря, і тягли його аж до Чернечої Гори. Поховали поета недалеко від того місця, де він бажав жити, і звідки, як сам писав в «Заповіті»: «Щоб лани широкополі, і Дніпро, і кручі було видно, було чути, як реве ревучий»...

Мотря ОЛЕНЧУК-КРАМАР

Українська мова пробивається до вивчення у іспанських університетах

Університет Валенсії – чи не основний ВНЗ однойменного іспанського регіону, де діє двомовність іспанської та каталонської (валенсійської). Саме в такому контексті, у цьому університеті дуже розвинута Служба мовної політики. Власне, їх відділ мовної динамізації вже декілька років, хоч і несистемне, пропонує членам університетської спільноти – студентам, викладачам та персоналу – можливість відвідувати короткострокові курси різних мов та їх відповідних рівнів: німецької, італійської португальської, румунської, польської та інших.

Особливість цього року в тому, що першою східно-слов'янською мовою, котру запропонували у рамках цієї програми – стала українська. Саме на таку пропозицію студента та, за сумісництвом, редактора українського видання в Іспанії, Андрія Якубува – нині лектора цього курсу – відгукнулися у валенсійському університеті.

Так, в середині жовтня, стартував перший початковий курс української мови та культури. Більше того, це стало одним з небогатих прецедентів у країні по доступу до практичного знайомства з нашою країною.

Для організаторів стало несподіванкою, що, на момент комплектації групи, попит на порядок перевищував пропозицію, обмежену в півтора десятка місць. Проте, неофіційний характер курсів не нав'язує відповідальності – справа добровільна.

Курси проводяться безкоштовно для слухачів факультативних курсів, – усі витрати бере на себе згадана університетська служба. Заняття, тривалістю півтори години, проводяться двічі на тиждень та триватимуть майже до католицького Різдва.

Варто відзначити, що, за правилами проекту, «лінгва франка» курсу – виключно каталонська. Відвідувачами курсу є, переважно, студенти-магістри та інші, а також декілька представників адміністративного персоналу університету.

Ця група іспанських слухачів солов'їної вже добре сприймає українську кирилицю; поповнює запас основними фразами,

поняттями та словами; відкриває для себе ази української культури, історії, творчості та духовності. З нагоди Дня української писемності та мови, уся група символічно долучилася до вшанування свята: написали короткий диктант з першого освоєного матеріалу.

Попереду ще, крім іншого, відкриття основної трагічної сторінки українців – Голодомору 1932-33 рр. та можливе вшанування жертв цього сталінського геноциду. Останньою темою цього курсу стане Українське Різдво.

Після зимових навчальних канікул Служба мовної політики Університету Валенсії має розглянути продовження цих курсів у наступному мовному рівні (A2) та проведення нового набору на початковий рівень (A1).

Задля підтримки пробивання української в університетське життя тих країн, Голова Товариства «Україна-Світ» – поет Іван Драч, звернувся з вітальним листом до Ректора У.В. – Естебана Морсійо: «Дозвольте наголосити, що ця практика, котра сподіваюся матиме своє продовження, – посильний вклад у розвиток міжкультурного діалогу між

нашими країнами. Маю надію, що саме Університет Валенсії зможе стати у майбутньому надійним майданчиком для тісніших культурних та академічних зв'язків між Україною, з одного боку, та Іспанією і валенсійським регіоном, з іншого боку.» – йдеться у зверненні.

Експорт української мови – перспективний, але зовсім не протоптаний напрямок. Для порівняння, у тій же Валенсії, при Почесному консульстві Польщі сприяють вивченню їхньої мови та поширюють проекти Польського Інституту в Мадриді, а от росіяни розвивають власний солідний центр вивчення емергентних мов – Іспансько-російський Інститут. (Чому й не наш? – н-р).

Алла КЕНДЗЕРА,
голова Секретаріату Товариства «Україна-Світ»

«ГЕТЬМАН УКРАЇНИ ПИЛИП ОРЛИК: МОЛДОВСЬКІ ТА РУМУНСЬКІ ШЛЯХИ»

(Продовження з 19-20 числа 2014 р.)

Безперечно, антитурецька позиція К. Бринковяну не могла залишатися непоміченою ні у Батурині, ні у Москві, де добре усвідомлювали та небезпідставно вважали, що дії господаря Валахії могли б викликати небезпечні для його життя контрзаходи, насамперед, з боку Стамбула, що цілком справдилося пізніше, у 1714 році, коли валаського господаря за наказом турецьких властей безжалюбно було страчено.

Тому апогеєм співробітництва між І. Мазепою та К. Бринковяну, у тому числі за сприянням П. Орлика, можна вважати визначення ще 17 січня 1701 року України країною для надання можливого політичного притулку валаському лідеру і для шанованих та близьких йому людей, у разі виникнення загрози для їхнього життя⁴². Так, у своєму листі-відповіді від 1 квітня 1701 року до Петра І К. Бринковяну висловлював щире вдячність за надану йому

спеціальну грамоту, якою підтверджувалася готовність прийняти валаського господаря в Україні⁴³. Уявляється, що таке важливе рішення у принципі не могло бути затверджено царем без попереднього обговорення з І. Мазепою і, фактичного відома П. Орлика, та усвідомлення ними високого ступеню відповідальності у цьому важливому питанні міждержавного значення.

Таким чином, на основі наведених вище матеріалів та аргументів, можна з упевненістю ствердити про достеменне знання П. Орликом історії, політичної ситуації, дипломатичного та військового потенціалу сусідніх з Україною Молдови та Валахії як потенційних союзників у здобутті незалежності, далеко до того часу, коли він сам вступив на теренах цих Придунайських князівств. Принаймні, не існує жодних даних про те, що П. Орлик міг би не підтримати плани І. Мазепи стосовно відходу після поразки під Полтавою 27 червня 1709 року саме до Молдови, з чим певний час не погоджувався навіть король Швеції Карл XII.

Література:

42 Bezviconi Gh. Op. cit. – P. 118.

43 Cernovodeanu P. Op. cit. – P. 89.

Теофіл РЕНДЮК

Святкування П. О. Куліша (1819-1897) у м. Клуж-Напока

Перший у цьому навчальному році захід, проведений для Клужської філії Союзу українців Румунії та всіх бажаючих в Університеті ім. Бабеша-Бойоя, було присвячено 195-тій річниці з дня народження українсько-го письменника та поета, критика, перекладача, мовознавця, історика, фольклориста, етнографа, редактора та видавця Пантелеймона Олександровича Куліша. Організаторами цієї зустрічі стали викладачі української мови та літератури Клужського факультету лектор доктор Іван та Міхаела Гербіль та їхні студенти за підтримкою Клужської філії Союзу українців Румунії.

Як це не дивно, але і тим з нас, хто досить непогано знає і цікавиться видатними постатями українського минулого, було надано цілком нову і цікаву інформацію, що змінила наше враження про особистість П.О. Куліша та його творчість. Бо у наш час розпочинається нове вивчення творчої спадщини цієї надзвичайно продуктивної людини - будителя національної самосвідомості українців, суперечливого мислителя, поборника національної самобутності українського народу, його мови і культури, палкого прихильника справедливих міжнародних взаємин, високої культури людського співжиття, моральних і загальнолюдських гуманістичних цінностей.

Виявляється Пантелеймон Куліш був досить магнетичною людиною, повною протиріч: дуже запальною і дратливою в особистім житті та повною здорового розрахунку і послідовності у своїй професійній і громадській діяльності. І як усі великі люди він пережив моменти визнання, пошани, успіхів, а потім період повного відчуження, засудження і забуття зі сторони суспільства; пережив злигодні, що приходили після періоду фінансової стабільності, розчарування, переслідування.

Перша доповідь на заході була зачитана студенткою Іонелою-Александрою Ковач, де вона коротко нагадала нам всім про багатогранність особистості і таланту Куліша, як представника української культури середини 19-ого століття. Пані лектор доктор Міхаела Гербіль зачитала свою роботу : «Чорна рада» П.Куліша – хроніка історичних подій України.

Мені надзвичайно актуальною видається згадана інформація про те, що цей сучасник Шевченка та Гоголя пише твори про трагічну та героїчну історію України та й ще на українській мові; у своїх роботах підтверджує оригінальність і чарівність правдивої української літератури; складає першу українську абетку «Грамматика», яку безкоштовно розповсюджує серед народу для відродження освіти на Україні; реформує орфографію та граматику української мови; разом з Іваном Пулюєм перекладає Біблію на українську, правдиво вважаючи, що таким чином простий нарід вже ніколи не забуде про своє походження та національність. Вся його діяльність одержима бажанням дійти своїм словом і думкою до найширших народних мас. Він послідовно і твердо здійснює активну діяльність на формування в суспільстві переконання про життєву необхідність розвитку національної літератури, української мови. Бо без нормального функціонування її на всіх рівнях поступ нації неможливий.

Все вище перераховане П.Куліш реалізував у Царській Росії, у часи, коли саме слово «УКРАЇНА» було дуже небезпечно навіть згадувати; коли видавництво творів, написаних по-українськи розглядалося як самогубництво, а з 1876 було просто заборонено. За занадто про-українські погляди Куліш був засланий, було йому заборонено друкуватися. Та хіба можна зупинити невтримне?! Пантелеймон Олександрович продовжував творити, друкуватися на Західній Україні.

Студентка першого курсу Оксана Славита розповіла присутнім про основні мотиви поезії Пантелеймона Куліша. Деякі з віршів цієї цікавої особистості були артистично зачитані чисельною групою студентів. Та насправді зрозуміти їх красу і глибину нам допоміг перегляд документальної стрічки про особисте життя і творчість Пантелеймона Олександровича.

В особистому житті Куліш був меланхолік, невротик, егоцентрик, людина складного, багатого, контрверсійного життя. Виявляється, що невизначний зовні Пантелеймон, мав досить багато позашлюбних зв'язків (Олександра Григорівна Милорадовичівна, Марія Маркович (Марко Вовчок), Ганна фон Рентель, Маня де Бальмен, Маруся Вовківна і інші). Олександра Білозерська була вірною і надійною дружиною Куліша, стала займатися письменницькою діяльністю і друкувала свої оповідання під псевдонімом Ганна Барвінок.

Та запальний Пантелеймон не міг стриматися від пошуку жіночого ідеалу - коханої-однорідної, спорідненої за духом жінку, з якою б його єднали творчі, культурні інтереси, спільна духовна праця. Мені цікавою і повчальною здається думка дослідника Є.Нахлік: «Куліш у своїх романах з панночками й молодими повівся хоча й ніби нерішуче, зате чесно: нікого не знадив і не кинув напризволяще. Хоч би як пізніші біографи закидали Кулішеві, що він не наважився розкрити свої позашлюбні любовні зв'язки на повну силу, дати волю пристрасті, усе-таки треба визнати, що стосовно до своїх пасій він учинив порядно й нікому з них не зіпсував долі». Навіть у цій делікатній сфері Куліш веде себе якщо і не зразково, то щонайменше гідно. А це приклад, який вартує взяти до уваги. П.Куліш створив небагато віршів для своїх «муз» та й якогось видимого сліду в його писаннях вони не залишили.

Досвід, вік та розчарування наворачтали Куліша до визнання одного: терпіння, віри, надії, любові, сподівання й чекання Лесі, своєї вірної дружини, не замінити у цьому житті нічим. Майже п'ятидесятирічним він повертається до дружини на хутір Мотронівка. Останні роки свого життя П.Куліш і О. Білозерська провели в любові й подружній взаємності (десь із 1864 і до смерті П.Куліша в лютому 1897). Більше того «... Олександра Михайлівна відіграла надзвичайно важливу роль у його житті тих літ і по-праву зайняла почесне, чільне місце в його тодішній поезії. Жоден інший український дореволюційний письменник, хто прожив із дружиною довгі роки, не підніс у творчості свою шлюбну обраницю на таку висоту, як пізній Куліш у поетичних шедеврах. Його ж досконала любовна поезія у понадшістдесятирічному-понадсімдесятирічному віці, присвячена дружині, стала квінтесенцією і гідним вінцем їхнього шлюбу» – пише у документально-біографічній студії Є.Нахліка. Повчальним є інший висновок того ж автора: «Він зумів щиро й вірно кохати, почувався безумовно любленим і мав тверде переконання, що віднайшов об'єкт кохання, гідний його високих почуттів». Яка б чудова теленовела вийшла про особисте життя Куліша!! І що за несподіваний та повчальний кінець!

Пантелеймон Куліш вірив, що його зрозуміють нащадки, пізнає благородство його трудів і замірів Україна. «З сотні українців, може, тільки один пам'ятає про славних попередників, а всі решта забули наші традиції та звичаї, бо не вивчали історію народу до якого належать. А це вже національна зрада... Але прийде час, коли імена наших князів та наша чарівна мова відродяться, і народ стане господарем на своїй землі» - писав він.

Визначальним стимулом власної подвижницької праці письменник завжди вважав збереження національних традицій, розвиток української мови й культури, утвердження почуття національної самосвідомості, наповнення духовного арсеналу нації культурними здобутками світової цивілізації. Він осуджував національне забуття і зневажливе ставлення до свого історичного минулого, висміював недалекоглядність української шляхти, виступав проти соціального і національного гноблення, закликав до морального самовдосконалення і духовного очищення; сповідував просвітельські і християнські ідеали рівності, справедливості, братерства, ідеали всеслов'янської рівноправної єдності. Не можна забувати того факту, що він шанував і культуру російського народу, світову культуру, в той же час дбаючи про розвиток національної літератури і культури. Все це свідчить про необхідність ґрунтовного вивчення творчої спадщини Пантелеймона Олександровича Куліша та поновлення історичної правди щодо значення його духовної й наукової точки зору.

Ольга СЕНИШИН

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

9 листопада: День української писемності та мови

День української писемності та мови – державне свято, яке щороку відзначається. Встановлене 9 листопада 1997 року Указом Президента № 1241/97 «Про День української писемності та мови» на підтримку «ініціативи громадських організацій та з урахуванням важливої ролі української мови в консолідації українського суспільства».

За православним календарем — це день вшанування пам'яті преподобного Нестора-літописця — письменника-агіографа, основоположника давньоруської історіографії, першого історика Київської Русі, мислителя, вченого, ченця Києво-Печерського монастиря. Дослідники вважають, що саме з преподобного Нестора-літописця і починається писемна українська мова.

Чернецтво Нестор прийняв у 17-річному віці, пізніше висвячений в сан диякона. Він був книжником з широким історичним світоглядом і великим літературним хистом. Автор двох відомих творів — «Житіє Бориса і Гліба» та «Житіє Феодосія Печерського», складених у кінці XI ст. або на початку XII ст.

Всесвітню славу Нестору принесла справа усього його життя — участь у літописанні Київської Русі. Він переробив зведення Никона (1073) та Іоанна (1093), опрацював низку нових усних і письмових джерел, довів розповідь до 1113 року, надав їй літературної форми. Так на початку XII ст. виникла перша редакція «Повісті минулих літ».

Колись цього дня віддавали до школи дітей. Батьки зі школи йшли до церкви та ставили свічку перед образом преподобного, вірячи, що він допоможе дитині вивчитися. І, що головне, вчитися все життя багато, старанно і завжди. Адже «користь від цього є велика», бо «Хто вчиться змолоду — не зазнає на старість голоду».

Традиційно, в День української писемності та мови покладають квіти до пам'ятника Несторові-літописцю, відзначають найкращих популяризаторів українського слова, заохочують видавництва, які випускають літературу українською мовою, проводять регіональні тематичні конкурси тощо.

Історія чека

Історія чека починається в XIII столітті. Винахідниками чека вважаються лицарі ордена тампльєрів. В XIII в. вони були довіреними скарбниками французького короля, що зробило їхніми справжніми фахівцями в економічних питаннях: вони займалися переправлянням грошей у Святу землю, забезпечували кредити, давали гроші в рід знатним людям, оказавшись в нестатку, стягували папську десятину на Хрестові походи.

Тампльєри користувалися чеками, коли їм доводилося брати на зберігання чуже майно. Приміром, прочани, що направлялися у Святу землю, боячись грабежу або злодійства, залишали своє майно в скринях тампльєрів, замість чого одержували «обмінний сертифікат» - у вексель. Перший «справжній» банківський чек засвідчений в 1763 р.; він був виписаний банком Хоара в Лондоні.

Український віночок

Цікаво знати, що всього в українському віночку 12 квіточок: деревій, барвінок, безсмертник, ружа (троянда), мальва, півонія, любисток, волошка, ромашка, калина, цвіт вишні та яблуні: цвіт же маку влітався у

віночок лише тих дівчат, в чиїх сім'ях, родинах хтось загинув у

боротьбі з ворогом. Мак є символом печалі й туги!

Запис музики за допомогою НОТНИХ ЗНАКІВ

Запис музики за допомогою нотних знаків запропонував італієць Гвідо д'Ареццо в XI ст. Він придумав чотирилінійну систему та назвав ноти першими складами відомої в ті часи молитви святому Іванові. Співаки сподівалися, що від читання цієї молитви їх голоси будуть дзвінками. Нотні знаки вперше почали використовувати тільки у XVII ст.

Do - Dominus - Господь.

Re - rerum - матерія.

Mi - miraculum - чудо.

Fa - familias planetarium - сім'я планет, тобто сонячна система.

Sol - solis - Сонце.

La - lactea via - Чумацький шлях.

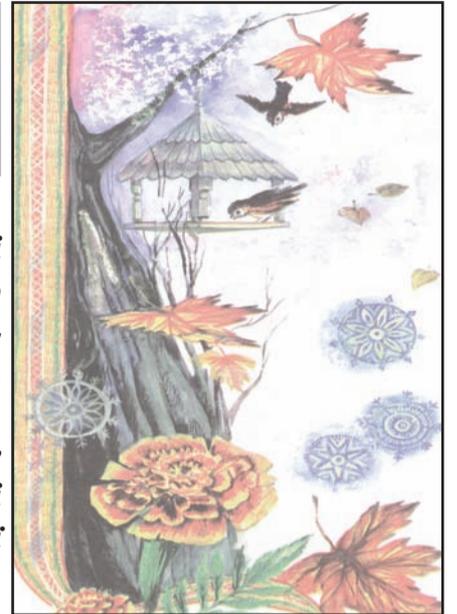
Si - siderae - небеса.

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

НАСТУПИВ ЛИСТОПАД, А З НИМ ХОЛОД, ПОХМУРІ ДНІ...

Дорогі діти, наступив листопад, а з ним холод, похмурі дні, листки один за одним почали жовтіти і випадати. Небо стало сірим і непривітним. Всюди тихо, не чути веселих пташиних пісеньок, які з самого ранку розбуджували нас, з першими сонячними промінцями. Чути лише вітер, який несеться полями, роздягає дерева від останнього свого одягу,

залишаючи їх сумними, незахищеними. Зараз і сніг випаде, а для пташок, які залишились зимувати в нас, нелегко знайти насіннячко, нагодуватись, вистояти до весни. То, дорогі діти, допоможіть маленьким горобчикам і синичкам, змайструйте для них годівнички, де ставте їм зерняток, бо вони тоді весело і вдячно будуть вам виспівувати свої пісеньки! (І.П.-К.)

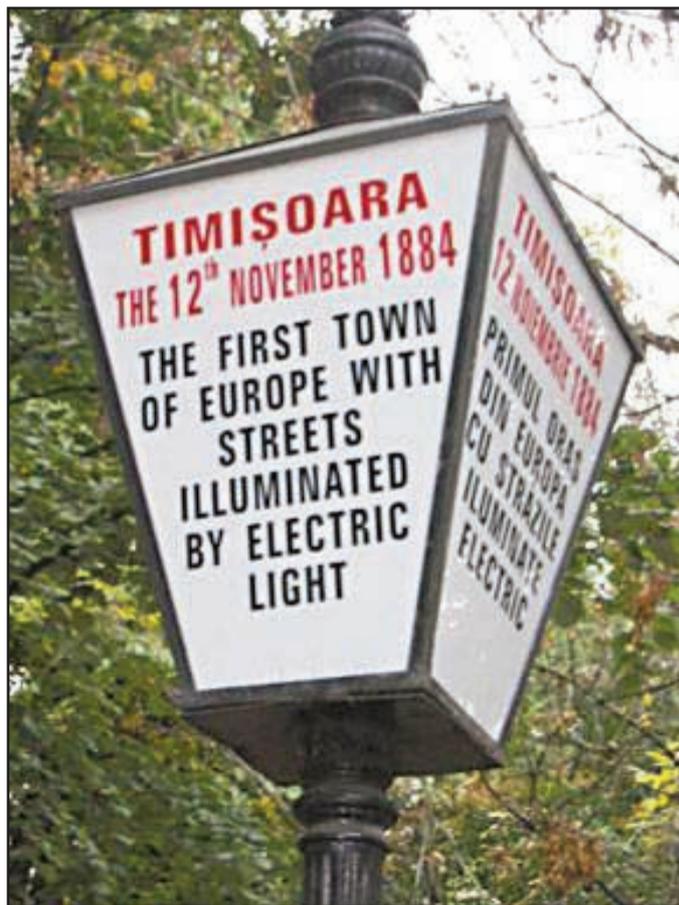

Вітаємо з виступом ансамблю «Молода надія» с. Сока Тіміського повіту по «Антені -1», керованим панотцем Християном Арделяном (справа). Браво Вам!

Іван ФРАНКО

СПІТЕ, ДІТКИ, СПІТЕ, ЛЮБІ

Спіте, дітки, спіте, любі.
І не просинайтесь!
Вже не буде мучить згуба.
Забере Вас пташка райська.
Спіте міцно, спіте, діти...
Янгол божий на порозі.
Вже не буде їсти хтітись.
І не будуть пухнуть нозі.
Спи, синочку, горе-паску.
Засинай навіки, доню.
То моя остання ласка
З материнської долоні.
Натопила маковинням.
Затулила лядку й комин.
І в тумані темно-синім
Заспівала колискову.
Спіте міцно, спіте, діти...
Янгол божий на порозі.
Вже не буде їсти хтітись.
І не будуть пухнуть нозі.
Спи, синочку, горе-паску.
Засинай навіки, доню.
То моя остання ласка
З материнської долоні.
Ще пограймось навперейми.
В піжмурки з бідою.
Лельки!
Заховаємось од неї.
У сиру земельку...

12 листопада 1884 р. Тімішоара стає першим містом Європи з освітленими вулицями електричним світлом, з 731 лампочкою.

Дмитро ПАВЛИЧКО

СЛОВО

Ватра, вогнище, багаття!
А вогонь один? Та ні!
Різні назви, різні плаття,
Різні лики вогняні.

Срібна, злотна, пурпурова
Грань-жарина спалахне,
Доки вимовиш три слова,
Вибираючи одне.

Звісно, всі три слова добрі,
Але ти своє знайди –
Дух печеної картоплі
В ньому залишив сліди.

Пахне слово те журбою,
Димом осені в полях,
І між матір'ю й тобою
В ньому – найкоротший шлях.

Михайло ВОЛОЩУК

ЗА МОВУ РІДНУ

За мову українську я тернів,
За те, що рідне зерно сів,
За те, що нею снів й горів,
Писав, і мучився, і мріяв.

Але не зрікся я її краси,
Ні вічності, хоч я минуций,
Вона для мене – небеса,
Вона яса і хліб насущний.

«ПОЧЕСТІ ЗМІНЮЮТЬ ХАРАКТЕРИ, ОДНАК РІДКО НА КРАЩЕ» (ПЛУТАРХ)

(Закінчення. Поч. на 11 стор.)

Honores mutant mores, sed raro in meliores (Plutarchus)

Римський диктатор Луцій Корнелій Сулла (138-78 до н.е.; роки диктаторства - 82-79 до н.е.) до того, як отримав необмежену владу, був людиною доброю і співчутливою, а потім уславився своєю надмірною жорстокістю - позбавив прав народних трибунів, віддав суд у руки сенаторів, запровадив проскрипції - списки з іменами реальних і уявних політичних супротивників, засуджених на смерть з конфіскацією майна (за їхнє "виявлення" обіцяли щедру нагороду, тому процвітали доноси), видав закони про скасування хлібних роздач, про позбавлення окремих громадян і цілих міст громадянських прав.

Романтичним пафосом боротьби проти диктатури Сулли й будь-якої тиранії взагалі просякнута історичний роман "Спартак" (1874) відомого італійського письменника Рафаело Джованьолі (1838-1915), учасника Рісорджіменто - руху за об'єднання Італії, сподвижника Джузеппе Гарибальді. Видатний індійський політик і мислитель першої половини ХХ ст. Джавахарлал Неру, "будівничий нової Індії" й автор тритомної праці "Погляд на всесвітню історію" підкреслював: "Всяка влада псує, абсолютна влада псує абсолютно".

На зламі ХХ-ХХІ ст. трапляються винятки з цього правила. Блискучим узірцем Людини, президентська влада яку не зіпсувала, а, навпаки, додала найкращих людських якостей, є Президент Румунії 1996-2000 рр. Еміл Константінеску (Emil Constantinescu), з яким автор цієї книги багато разів зустрічався в Румунії (1993, 1996, 1998, 2000, 2003, 2006) та в Україні (1999, 2008), особливо знаковою подією стало спільне відвідування Національної опери України 17 лютого 2008 р., де ми разом прослухали класичну українську оперу "Тарас Бульба" Миколи Лисенка. 26 лютого 2008 року на моє ім'я надійшов блискучий електронний лист Еміла Константінеску, де використано й сентенцію honores mutant mores:

"Domnule Profesor,

M-a bucurat mult mesajul dumneavoastră de afectuasa prețuire și de faptul că v-am reîntâlnit cu prilejul recentei mele vizite la Kiev. Nu con-

sider deloc că v-am făcut o onoare; mi s-a părut cât se poate de firesc să stau de vorba cu un coleg universitar care, în plus, este atașat de limba și cultura noastră. Noi suntem cei recunoscători pentru stăruința și talentul cu care faceți cunoscute ucrainenilor valorile literaturii române.

De multe ori, honores mutant mores. spuneți dumneavoastră. Și poate că aveți, din păcate, dreptate. Dar asta depinde de calitatea omului și de un discernământ al valorilor; educat prin disciplina interioară. Și noi, ca profesori, meniți să îndrumăm profesional și comportamental generații succesive de tineri, nu avem voie să abdicăm, în virtutea unui statut vremelnic, fie el de maxim prestigiu și răspundere, de la virtuțile esențial umane. Respectul și prețuirea față de semeni fac parte dintre ele. Iar dumneavoastră le meritați din plin.

Vă mulțumesc pentru textele trimise și vă urez, Domnule profesor, cât mai multe reușite și planuri de viitor.

Cu cele mai bune gânduri,

Emil Constantinescu"

Переклад листа українською мовою:

"Пане Професоре!

Мене дуже потішив Ваш лист зі щирим серцем зізнанням, а також той факт, що я знову вас зустрів під час мого нещодавнього візиту до Києва. Я зовсім не вважаю, що Вам виявив честь; мені вдалося цілком природним порозмовляти з університетським колегою, який, до того ж, причетний до нашої мови і культури. Ми вдячні Вам за те завзяття і талант, з яким Ви ознайомлюєте українців з цінностями румунської літератури.

Зазвичай, honores mutant mores ("почесті змінюють характери"), як говорите Ви. І, очевидно, на жаль, маєте рацію. Та це залежить від якості людини і від розуміння цінностей, що виховано внутрішньою дисципліною. І ми, як викладачі, професійно і поведінкою призначені спрямувати на вірний шлях наступні покоління молоді, ми не маємо права зректися в силу тимчасових вигод, нехай навіть і найпрестижніших. Ми несемо відповідальність за загальнолюдські чесноти. А повага і пошанування собі подібних становлять їхню складову частину. А Ви цілковито заслуговуєте на них.

Я дякую Вам за надіслані тексти і бажаю Вам, пане професоре, нових успіхів і гарних планів на майбутнє.

З найкращими думками -

Еміл Константінеску".

Цей електронний лист Президента Румунії в 1996-2000 рр., професора і ректора Бухарестського університету сяє мені яскравою зіркою в дорозі до нових професійних, творчих і загальнолюдських звершень.

Зустрічаючись з добрими, гідними людьми, з друзями, дозволю собі сказати, як із вельмишановний професором С. Лучканином, мені дуже приємно, дуже добре, оскільки, з ким, як не з ним, порозмовляти, побалакати про Україну і про Румунію від душі до душі?..

70 % українців живе у стресі.
Решта живе в Італії, Іспанії, Португалії...

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.

**Культурно-просвітницький часопис
Союзу українців Румунії**

ВІЛЬНЕ СЛОВО

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор – Іван КОВАЧ
Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Роман ПЕТРАШУК

*

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК
Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»
Бухарест, Румунія
ISSN 1223-8988

Adresa redacției: Uniunea Ucrainenilor din România
str. Radu Popescu nr. 15, Sector I, București, ROMÂNIA
Tel. 0212220748, 0212220753

Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

**Наклад фінансований
Союзом українців Румунії**